آن چند کیلو اضافه وزن!

جراحی‌های چاقی، عمل‌های زیبایی نیستند و جنبه درمانی دارند

معصومه متین‌نژاد| **دوماهی می‌شود که پایش را توی یک کفش کرده که باید عمل کند و از شر این چندکیلو گوشت و چربی اضافه خلاص شود. به نظرش اینکه بدون رنج، رژیم و ورزش، سی کیلوگرم طی چند ماه کم کنید، واقعا یک معجزه است؛ آن هم برای کسی که تا حالا دست‌کم یازده دوازده باری تجربه تلخ رژیم‌های گوناگون را از سرگذرانده و هربار چندکیلو هم اضافه کرده است. در حال صحبت دراین باره هستم تا متقاعدش کنم که بی خیال شود. درهمین بین یکی دیگر از همکاران، وارد بحثمان می‌شود؛ همکاری که مادرشوهر شصت ساله‌اش چندماه پیش یکی از این عمل‌ها را انجام داده و حالا با مشکلات زیادی روبه‌رو شده است. اتفاقی که به اعتقاد دکتر وحید جمعه‌زاده، فوق تخصص جراحی چاقی و لاپاراسکوپی پیشرفته و فوق تخصص تروما، به علت انتخاب روش نادرست عمل، افتاده است. عمل‌هایی که این روزها بسیار شایع شده‌اند و خیلی‌ها بدون داشتن اطلاعات درست دراین باره و فقط براساس تبلیغات موجود در فضای مجازی به سمت آن‌ها می‌روند و خودشان را به تیغ جراحی می‌سپارند؛ موضوعی که برای ما هم بهانه‌ای شد تا به سراغ دکتر جمعه‌زاده برویم و قدری دراین باره با او صحبت کنیم. در ادامه می‌توانید چکیده‌ای از مشروح این گفت‌وگو را بخوانید و اگر احتمالا قصد انجام یکی از این جراحی‌های چاقی را دارید، با دید بازتری تصمیم‌گیری کنید.**

پیامدهای ناگوار چاقی مفرط

پیش از اینکه به سراغ جراحی‌های چاقی برویم، بد نیست کمی درباره بیماری چاقی صحبت کنیم. می‌گوییم بیماری، چون چاقی فقط مقداری گوشت و چربی اضافه نیست که زیبایی و تناسب اندامتان را نشانه رفته باشد، بلکه منشأ بروز بیماری‌های زیادی است که ازحد تصور خارج است. برای نمونه می‌توان به این مشکلات اشاره کرد:

- مشکلات قلبی عروقی، تنفسی و مفصلی
- اختلالات گوارشی و جنسی
- مشکلات باروری و استخوانی
- دیابت، فشار و چربی خون
- انواع سرطان
- آپنه تنفسی و سکته مغزی
- نقرس، سنگ صفرا و آرتروز
- نارسایی‌های کبدی و کلیوی
- مشکلات سلامت روان، افسردگی و آلزایمر
- ازکارافتادگی و خانه‌نشینی

انواع عمل‌های چاقی

یکی از علت‌هایی که سبب می‌شود تا برخی بیماران به جراحی‌های چاقی پاسخ مثبت ندهند، انتخاب روش نامناسب عمل براساس ویژگی‌ها و شرایطشان است. برای نمونه کسی که باید عمل بای پس معده انجام دهد، به هردلیلی عمل اسلیو معده انجام می‌دهد یا برعکس.

بای‌پس معده

در عمل بای پس، معده کوچک و بخشی از روده کنار گذاشته می‌شود؛ یعنی مسیر ورود غذا به روده تغییر می‌کند. این عمل به دو صورت انجام می‌شود.

بای پس امگا= مخصوص افرادی است که فقط ریزه خوار و شیرینی خوار هستند.

بای پس کلاسیک= مخصوص افرادی است که ریزه خوار و شیرینی خوار هستند و رفلاکس معده هم دارند.

اسلیو معده

در عمل اسلیو بخش زیادی از حجم معده و قسمتی از آن که مسئول ترشح هورمون گرلین (هورمون گرسنگی و ایجاد اشتها) است، برداشته و اشتها به همان اندازه کم می‌شود.

این عمل مخصوص افرادی است که حجیم خوار هستند؛ یعنی در یک وعده غذایی، حجم زیادی غذا می‌خورند.

پیکرتراشی برای هر نوع چاقی نیست!

پیکرتراشی یک عمل زیبایی است، نه درمانی. همچنین مخصوص بیمارانی با چاقی موضعی در ناحیه شکم و پهلوست یا کسانی که پوست اضافه دارند؛ مانند خانم‌هایی که تجربه بارداری داشته‌اند. باوجوداین، افرادی که شاخص توده بدنی بیشتر از ۳۲ داشته باشند، حتی باوجود چاقی موضعی، گزینه مناسبی برای عمل پیکرتراشی نیستند.

به‌کدام متخصص مراجعه شود؟

افرادی که از چاقی مفرط رنج می‌برند، نباید زیر تیغ هر جراحی بروند. براساس مقررات سازمان نظام پزشکی فقط فوق تخصصان جراحی چاقی اجازه عمل این افراد را دارند. بنابراین، لازم است که بیماران پس از انتخاب پزشک مدنظر خود، حتما تأییدیه تخصص پزشک برای عمل را از سایت نظام پزشکی دریافت کنند.

پیش‌شرط‌های عمل چاقی

پزشک برای اطمینان از عمل بیمار، دستور آزمایش‌هایی را می‌دهد که حکم پیش‌شرط برای عمل چاقی را دارند:

- آندوسکوپی معده
- آزمایش‌های کامل
- سونوگرافی از شکم
- مشاوره‌های تغذیه، غدد و قلب
- مشاوره جراحی چاقی

با انجام این آزمایش‌ها گاهی مشخص می‌شود که چاقی علت دیگری به جز پرخوری و امثال آن دارد؛ مانند پُرکاری غدد فوق کلیوی که با درمان آن، چاقی هم به مرور زمان برطرف خواهد شد.

عمل‌های چاقی زیر چتر پوشش بیمه

شاید ندانید چاقی افزون بر اینکه یک معضل سلامتی برای فرد محسوب می‌شود، هزینه‌های زیادی را هم به جامعه و نظام سلامت وارد می‌کند؛ ازاین‌رو در بیشتر کشورها مانند ایران، چاقی مفرط، یک بیماری محسوب می‌شود و عمل‌های آن زیر پوشش بیمه قرار می‌گیرد و به جز مراکز خصوصی، مراکز درمانی دولتی هم حمایت کاملی ازاین بیماران دارند؛ مانند بیمارستان قائم (عج) مشهد که این روزها گزینه مناسبی برای متقاضیان این نوع عمل‌هاست.

چه‌کسانی مستعد عمل چاقی هستند؟

جراحی چاقی یک عمل زیبایی نیست؛ ازاین‌رو هرکسی با این تصور که چاق است، نمی‌تواند این عمل را انجام دهد. براساس مجوزهای علمی و قانونی، فقط دو گروه از افراد اجازه انجام این نوع عمل‌ها را دارند:

افراد با شاخص توده بدنی ۳۰ تا ۳۵ که بیماری زمینه‌ای هم داشته باشند، مانند دیابت و آرتروز

افراد با شاخص توده بدنی بیشتر از ۳۵

- اگر پزشک فردی خارج از گروه هدف راحتی با رضایت خود بیمار، عمل کند، مرتکب قصور پزشکی شده است.
- شاخص توده بدنی یا BMI از تقسیم وزن بر حسب کیلوگرم به قد به توان ۲ برحسب متر به دست می‌آید.

پیامدهای انتخاب روش نادرست درمان چاقی

انتخاب یک روش نادرست برای درمان چاقی، هم درمان را با شکست روبه‌رو می‌کند و هم عوارض جبران ناپذیر برای بیمار برجای می‌گذارد. برای نمونه

- اگر فردی شاخص توده بدنی بیشتر از ۳۲ داشته باشد و عمل پیکرتراشی را انجام دهد، افزون بر برگشت پذیر بودن چاقی، احتمال عفونت پس از عمل، آمبولی (انسداد ناگهانی سرخرگ) و بدشکلی هم در او بسیار زیاد است.
- درصورتی که فردی ریزه خوار باشد و عمل اسلیو معده را انجام دهد، احتمال برگشت پذیری چاقی او بسیار زیاد خواهد بود.

تغذیه و ورزش < عمل

داشتن یک رژیم غذایی مناسب و برنامه ورزشی منظم بر انجام عمل جراحی ارجحیت دارد و فقط کسانی باید برای عمل چاقی اقدام کنند که تجربه‌های ناموفقی از گرفتن رژیم دارند و از وضعیت کنونی خود خسته شده‌اند.

شانس پاسخ‌دهی به درمان

٪۹۰ اسلیو

٪۹۶ بای‌پس

مراقبت‌های پس از عمل

نوع عمل	مراقبت پزشکی پس از عمل	مصرف مکمل	سبک زندگی
بای‌پس	نیاز دارند	به مکمل و پروتئین نیاز دارند	به ورزش منظم نیاز دارند و باید از مصرف کربوهیدرات‌ها و قندها، غذاهای فست‌فودی و نوشابه‌های گازدار بپرهیزند و پروتئین بدون چربی و حبوبات بیشتری مصرف کنند.
اسلیو *	نیاز دارند	به مکمل و پروتئین نیاز ندارند	

*افرادی که این عمل جراحی را انجام می‌دهند، باید مراقب ریزه‌خواری و شیرینی‌خوردن‌های خود پس از عمل باشند و از آن بپرهیزند.

محدودیت سنی برای جراحی چاقی

برای انجام عمل جراحی چاقی هیچ محدودیت سنی وجود ندارد؛ ولی فرد باید به درکی از چاقی و معضلات آن رسیده باشد تا بتواند در روند درمان همراهی کند. همچنین فرد نباید در بستر افتاده باشد؛ چون بی‌تحرکی ممکن است سبب آمبولی و مرگ بیمار شود.

٪۵

۵ درصد ایرانی‌ها از چاقی مفرط رنج می‌برند و شاخص توده بدنی بیشتر از ۳۰ دارند.

دکتر وحید جمعه‌زاده فوق‌تخصص جراحی چاقی: جراحی چاقی یک عمل زیبایی نیست، ازاین‌رو هرکسی با این تصور که چاق است، نمی‌تواند این عمل را انجام دهد.

٪۸۰

۸۰ درصد اضافه وزن فرد با عمل جراحی چاقی تا یک سال و نیم بعد از بین می‌رود. باقی‌مانده را هم باید با اصلاح سبک زندگی کم کند.

اینفوگرافیک: حامد خاکپور/ شهرآرا طرح: مجید صالحی/ شهرآرا